

Література:

1. Велихов Е. П. Новая информационная технология / Е. П. Велихов // Информатика и образование. – 1986. – № 1. – С. 20.
2. Годом рождения курса является 1961-й. Интервью В. С. Леднева ИНФО // Информатика и образование. – 1999. – № 10.
3. Гуревич Р. С. Теоретичні та методичні основи організації навчання у професійно-технічних закладах : [монографія] ; за ред. С. У. Гончаренка. – К. : Вища шк., 1998. – 229 с.
4. Зуев К. А. Компьютер и общество / К. А. Зуев. – М. : Политиздат, 1990. – 314 с.
5. Кедрович Г. Теория и практика использования компьютерных технологий в общеобразовательных и профессиональных учебных заведениях Польши / Г. Кедрович. – К. : Вища школа, 2001. – 355 с.
6. Кедрович Г. Оцінка дидактичної придатності вибраних мультимедійних програм / Кедрович Г. // Педагогіка і психологія професійної освіти. – 2000. – № 2.
7. Концепция содержания обучения информатике в 12-летней школе // Информатика и образование. – 2000. – № 2.
8. Носенко В. М. Роздуми про майбутнє шкільної інформатики // Педагогіка математики і природознавства : IV Всеукраїнські читання, присвячені пам'яті М. В. Остроградського : збірник наукових статей. – Полтава : ПОПОП, 2000. – С. 128-134.
9. Фарутіна О. В., Жогло С. В. Використання ПЕОМ як засобу інтенсифікації навчального процесу / О. В. Фарутіна, С. В. Жогло // Науково-методичне забезпечення діяльності професійної школи. – Ч. 1. – К., 1994. – С. 145-148.
10. Физика в школе : сб. нормат. документов / сост. Н. А. Ермолаева, В. А. Орлов. – М. : Просвещение, 1987. – С. 125-133.
11. Pławicz W., Choinkowska E. Odruchowe kierowanie myśli działania przyszłych nauczycieli // Materiały z konferencji Multimedia i nauczanie na odległość. – Toruń, 1995.

Розглянуто історичні аспекти становлення та розвитку інформатики в Україні та за кордоном. Запропоновано вдосконалення вивчення інформатики шляхом виділення базової та професійної складових змісту, переведення на рівень факультативних занять і профілювання навчання.

Ключові слова: інформатика, комп'ютер, навчання, факультатив, інтеграція, базова і професійна складова змісту.

Рассмотрены исторические аспекты возникновения и развития информатики в Украине и за рубежом. Предложено усовершенствование изучения информатики путем выделения базовой и профессиональной составляющих содержания, перевода на уровень факультативных занятий и профилирования обучения.

Ключевые слова: информатика, компьютер, обучение, факультатив, интеграция, базовая и профессиональная составляющие содержания.

The historical aspects of becoming and development of informatics in Ukraine and abroad are considered. Perfection of study of informatics is offered by the selection of base and professional constituents of maintenance, translation on the level of optional employments and profiling of studies.

Keywords: Informatics, computer, studies, optional class, integration, base and professional constituent of maintenance.

УДК 377.1

А.О. Сушенцев,
м. Кривий Ріг, Україна

ЗАКОНОДАВЧЕ ТА НОРМАТИВНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОФЕСІЙНОГО ВДОСКОНАЛЕННЯ ВИРОБНИЧОГО ПЕРСОНАЛУ В США

Актуальність дослідження. Необхідність звернення до аналізу міжнародного досвіду в галузі правового регулювання професійної освіти і навчання в країнах з розвинутою ринковою економікою викликана тим, що в Україні назріла об'єктивна необхідність інтеграції української економіки у світову економічну систему. Становлення ринку праці, розвиток недержавного сектора економіки, включаючи приватний, передбачає не тільки експорт та імпорт технологій, методів організації й управління виробництвом, а й робочої сили. Проте

істотні відмінності в рівнях кваліфікації робітників, відсутність професійних стандартів перешкоджає визнанню кваліфікацій, отриманих в Україні, в інших країнах.

Постановка проблеми. Забезпечення підприємств кваліфікованим виробничим персоналом є важливим напрямом економічного життя США. Сфера праці охоплює як ринок робочої сили, так і безпосереднє використання трудових ресурсів у суспільному виробництві, яке висуває нові високі вимоги до рівня підготовки виробничого персоналу. Як зауважує В. Супян, «на ринку праці отримує оцінку вартість робочої сили, визначаються умови найму, у тому числі величина заробітної плати, умови праці, можливість здобуття освіти, професійного зростання, гарантії зайнятості» [7]. Одним із ключових пріоритетних напрямів у створенні в США «економіки знань» є всебічний розвиток освіти, і, передусім, професійно-технічної, та формування конкурентоздатного виробничого персоналу.

Метою статті є розкриття законодавчого та нормативного забезпечення професійного вдосконалення виробничого персоналу в США.

Основна частина. Проблема якості підготовки кваліфікованих працівників залишається актуальною для багатьох зарубіжних країн. Характерною рисою систем професійного навчання країн з розвиненою ринковою економікою є те, що вони відображають особливості суспільства, частиною якого є. Це робить свій вплив на зміст навчання, порядок розробки нормативних документів, що регламентують відповідну якість професійного навчання, розмежування повноважень між різними рівнями управління, механізм реалізації і фінансування.

Історія соціально-економічного розвитку багатьох країн свідчить, що їм доводилося переживати глибокі спади виробництва, фінансові потрясіння, масове безробіття, гострі соціальні та політичні конфлікти. Одні країни долали труднощі зі значними втратами, а інші – досить успішно справлялися з економічними і соціальними потрясіннями і в короткі терміни виводили свої економічні і соціальні системи з гострих кризових станів. У США антикризове державне управління виявляється у вдосконаленні законодавства в галузі зайнятості, збільшенні робочих місць, особливо для молоді, розробці регіональних структурних програм тощо.

Державна політика у сфері зайнятості та розвитку трудових ресурсів у США має давню історію. Ще в 1790 р. конгрес США виділив асигнування на розвиток державної середньої освіти. У 1862 р. відповідно до «закону Моррілла» федеральний уряд виділив кожному штату території для організації сільськогосподарських коледжів, що стали згодом основою сучасної системи вищої освіти. З розвитком державно-монополістичного капіталізму, особливо на тлі кризових потрясінь 20-30-х рр. XX ст., державне регулювання у сфері зайнятості уперше набуває помітних масштабів. Це пов'язано з політикою адміністрації Ф. Рузвельта, яка була ініціатором великих програм громадських робіт з метою створення робочих місць. Були ухвалені закони про пенсійне страхування і страхування на випадок безробіття. Відповідно до закону Вагнера-Пейсера в 1933 р. була створена державна служба працевлаштування. Усі ці заходи лягли в основу подальшого розвитку державного регулювання зайнятості.

Стимулом подальшого державного втручання в сферу трудових ресурсів стала Друга світова війна. У міністерстві оборони США і в цивільних державних навчальних закладах була розгорнута підготовка фахівців, передусім з військово-технічних професій. У 1944 р. був ухвалений спеціальний Закон про права військовослужбовців, згідно з яким федеральний уряд брав на себе відповідальність за підготовку і працевлаштування близько 14 тис. ветеранів війни. У післявоєнний період державне регулювання ринку робочої сили стає складовою частиною загальної антициклічної політики уряду. У 1946 р. був ухвалений Закон про зайнятість, що зобов'язав федеральний уряд підтримувати максимальну зайнятість у країні.

Широкомасштабна науково-технічна революція кінця 50-х років минулого століття поставила перед державним регулюванням у сфері зайнятості нові цілі, а саме – обмеження масштабів безробіття як частини політики економічного зростання. Водночас декларується необхідність активнішої участі держави в підготовці і перепідготовці робочої сили.

І як наслідок, у 1960-х і 1970-х рр. в США приймається ціла низка законодавчих актів, покликаних скоротити рівень безробіття, забезпечити підготовку і перепідготовку кадрів у зв'язку з новими вимогами виробництва. Передусім, це: «Закон про розвиток і підготовку робочої сили» (Manpower Development and Training Act — MDTA) (1962 р.); «Загальний закон про зайнятість і підготовку робочої сили» (Comprehensive Employment and Training Act — CETA) (1973 р.); «Закон про повну зайнятість і збалансоване зростання (закон Хемфрі-Хоукінса)» (1978 р.). Усі ці закони передбачали «виділення асигнувань на боротьбу з безробіттям, що загострилася у зв'язку з автоматизацією і незбалансованістю ринку робочої сили» [1, с.174].

Згідно з останніми даними Департаменту праці (Department of Labor – DOL) рівень безробіття в США знизився до рекордно низького за останні три роки – 8,3% [2]. За останніх три місяці 2011 року, за даними Департаменту праці, економіка Сполучених Штатів виросла на 2,8%. Цей показник, за словами президента Обами, «викликає відчуття обережного оптимізму» [2]. У січні 2012 року в Америці з'явилося близько 80 тисяч нових робочих місць. Це самий кращий січень у США, з точки зору підйому економіки, починаючи з 2006 року.

Нині у законодавстві США діють наступні нормативно-правові акти, що регламентують професійний розвиток з безперервним підвищенням кваліфікації персоналу:

- Закон про розвиток і підготовку робочої сили (1962).
- Загальний Закон про розвиток і підготовку робочої сили (1973).
- Закон про спільну підготовку робочої сили (1982).
- Закон про допомогу в підготовці робітників, що звільняються (1987).

Ці закони регламентують організацію і порядок професійного навчання на підприємствах і у фірмах США і визначають умови його фінансування.

Концептуальною основою діяльності держави на ринку праці тривалий час (до кінця 1970-х рр.) були положення прибічників активної державної політики (кейнсіанці і інституціоналісти – Р. Гордон, Л. Ульман, С. Левітан). Вони виходили з необхідності розробки цільових державних програм, спрямованих на конкретні групи робочої сили, на їх перенавчання і підвищення кваліфікації. Критикуючи своїх колег – неокласиків і монетаристів, вони говорили, що покладатися на досконалість функціонування капіталістичного ринку – це небезпечна ілюзія [7].

Держава на законодавчому рівні сприяє подоланню негативних наслідків глобалізації, пов'язаних, передусім, із вивільненням виробничого персоналу внаслідок зростання імпорту або переведення підприємств за кордон. На це спрямовані, зокрема, федеральні закони і відповідні програми, що сприяли адаптації економіки до міжнародної торгівлі, та спеціальна програма аналогічної спрямованості у рамках НАФТА (North American Free Trade Agreement NAFTA). Ці програми, керовані Міністерством праці, припускають цілий набір заходів, включаючи матеріальну допомогу, перепідготовку і сприяння зайнятості працівників, що втратили роботу в результаті міжнародної конкуренції. Додаткова допомога надається відповідно до нового закону про інвестиції в робочу силу.

Питання правового регулювання фінансової діяльності в освіті в США – прерогатива штатів і місцевих органів влади. Це положення має під собою конституційну основу [6].

Конституція США, прийнята 17 вересня 1787 року на Конституційному Конвенті у Філадельфії, є основним законом країни і має вищу юридичну силу. Базовий принцип, закладений в основу Конституції США, – принцип розділення влади, – задовго до створення Конституції, був проголошений французьким мислителем Ш. Монтеск'є. Причому науковець звертав особливу увагу на роль фінансово-правових інститутів в обґрунтуванні необхідності існування трьох самостійних гілок влади і механізму стримувань і противаг. У своїй науковій праці «Про дух законів» Ш. Монтеск'є, зокрема, відзначав, якщо «виконавча влада стане брати участь у постановах про податки не одним тільки виявленням своєї згоди, то свободи вже не буде, тому що виконавча влада звернеться в законодавчу в одному з найважливіших пунктів законодавства» [4, с. 298].

Незважаючи на те, що Конституція США не регламентує сферу освіти, це не означає, що в США відсутнє федеральне законодавство про освіту. По-перше, існує конституційна доктрина повноважень Конгресу США, що сформульована на основі розділу 8 статті 1 Конституції.

По-друге, переважна більшість законодавчих документів Сполучених Штатів про освіту присвячена федеральним програмам, які можуть проводитися різними органами усіх рівнів влади. Відрізнити федеральну освітню програму від програми штату чи місцевої програми дозволяють два основних критерія: джерело фінансування (завжди федеральний бюджет) і орган, що здійснює контроль за виконанням (Департамент освіти США).

Таким чином, застосування федеральною владою адміністративного механізму впливу на діяльність регіональних і місцевих виконавчих органів і легислатур надзвичайно обмежено. У цих умовах в Сполучених Штатах фінансово-правовий механізм регулювання освітніх правовідносин задіяний федеральною владою в максимальному ступені, тому вивчення цього механізму, розуміння принципів його функціонування і правових основ надзвичайно важливі не лише для дослідників в самих Сполучених Штатах, а й інших країн.

У США за професійну освіту відповідають Міністерство освіти, охорони здоров'я і соціальних питань та Міністерство праці. Вони формують загальні напрями політики, розподіляють державні асигнування і здійснюють контрольні функції. Крім того, вони розробляють стандарти у сфері професійної підготовки і підвищення кваліфікації: вимоги до кваліфікаційних іспитів, програм навчання тощо. У їх компетенцію входить також аналіз планів розвитку загальноосвітньої й професійної підготовки на рівні штатів, надання їм адміністративної та технічної допомоги, організація інформаційного забезпечення усіх рівнів державного управління.

Основним структурним підрозділом Міністерства праці США з питань профпідготовки є Управління зайнятості і професійного навчання, підвищення кваліфікації, діяльність якого концентрує в собі широке коло питань, пов'язаних з підготовкою і переміщенням трудового потенціалу. До складу управління входить чотири відділи: відділ із забезпечення зайнятості; відділ загальної зайнятості, профпідготовки і підвищення кваліфікації; відділ стратегічного планування; відділ адміністрації і регіонального управління.

Усе більшу роль у професійному навчанні працівників відіграють міжнародні організації і передусім Міжнародна організація праці. Реалізація її рекомендацій є основою уніфікації і гармонізації національних систем професійного навчання і сприяє вільному переміщенню робочої сили і реалізації права працівника на одержання роботи відповідно до отриманої ним кваліфікації.

Серія міжнародних стандартів ISO 9000-ISO 9004 Міжнародних організацій зі стандартизації (ISO), прийнята у березні 1987 р., визначає загальний стан підготовки персоналу, кваліфікаційних випробувань персоналу і стимулювання персоналу (розділ 18). Вона визначає, що підготовка має охоплювати усі рівні персоналу у рамках організації. Особливу увагу варто звернути на відбір і підготовку нового виробничого персоналу.

Буде доречним згадати про Європейський стандарт EN 45013, розроблений за дорученням Комісії Європейської асоціації вільної торгівлі Об'єднаною робочою групою СЕН/СЕНЭЛЕК з сертифікації і затвердженою 23 червня 1989 р., який визначає загальні вимоги до органів з сертифікації, що проводять атестацію персоналу. Він розроблений із метою зміцнення довіри до органів із сертифікації, питань атестації персоналу і встановлює загальні вимоги, які орган із атестації персоналу має дотримуватися в цілях забезпечення його визнань на національному або європейському рівні як компетентного і надійного органу, здатного проводити атестацію персоналу.

Висновки. Таким чином, аналіз міжнародних аспектів правового регулювання в галузі розвитку персоналу буде сприяти якісній розробці нормативних правових документів щодо правового регулювання у сфері безперервного підвищення професіоналізму керівників і виробничого персоналу на підприємствах. Усі перераховані заходи держави дозволяють

американському ринку праці гнучкіше реагувати як на розвиток нових технологій, так і на зростаючу економічну глобалізацію

Література:

1. Бідюк Н.М. Теорія і практика професійного навчання безробітних у США дис. ... докт. педагогічних наук : 13.00.04 / Бідюк Наталія Михайлівна. — Київ, 2009. — 398 с.
2. Департамент труда США: уровень безработицы – 8,3 % [Электронный ресурс].— Режим доступа : <http://russian-bazaar.com/ru/mnews/75010.htm>. — Заголовок с экрана.
3. Международные аспекты и правовое регулирование в области профессионального обучения и развития персонала в странах с развитой рыночной экономикой [Электронный ресурс]. — Режим доступа : <http://hrm.ru/db/hrm/618D0490A58ACAB9C3256AAB0041D2AF/print.html>.— Заголовок с экрана.
4. Монтескье Ш.Л. Избранные произведения / Шарль Луи Монтескье. — М. : Госполитиздат, 1955.— 800 с.
5. *New York State Constitution*.— Department of State Division of Administrative Rules One Commerce Plaza 99 Washington Avenue Albany.— Current through January 1, 2011.— 48 с.
6. Правовое регулирование финансовой деятельности в сфере образования [Электронный ресурс].— Режим доступа : <http://www.lexed.ru/pravo/theory/korf2010/?2.html>.— Заголовок с экрана.
7. Сулян В.Б. США : человеческий потенциал в экономике знаний / В.Б. Сулян // Россия и Америка в XXI веке [Электронный научный журнал]. — 2009.— №3. — URL. — Режим доступа : <http://www.rusus.ru/?act=read&id=167> .— Заголовок с экрана.

Розкрито необхідність удосконалення виробничого персоналу згідно з вимогами ринку праці. Висвітлено основне законодавче та нормативне забезпечення професійного вдосконалення виробничого персоналу в США.

Ключові слова: виробничий персонал, професійне вдосконалення, законодавча база.

Раскрыта необходимость совершенствования производственного персонала согласно требованиям рынка труда. Рассмотрено основное законодательное и нормативное обеспечение профессионального совершенствования производственного персонала в США.

Ключевые слова: производственный персонал, профессиональное совершенствование, законодательная база.

The necessity of perfection of manufacturing staff is exposed in obedience to the requirements of labour-market. The basic legislative and normative providing of professional perfection of manufacturing staff is reflected in the USA.

Keywords: manufacturing staff, professional perfection, legislative base.

УДК 377.1

О.Є. Сушенцев
м. Київ, Україна

ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛЬНОГО ПАРТНЕРСТВА В СИСТЕМІ «ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД – ПІДПРИЄМСТВО»

Актуальність дослідження. Розвиток системи професійно-технічної освіти в Україні нерозривно пов'язаний із загальними процесами, що відбуваються в соціально-економічному житті країни. За останні роки різними міжнародними організаціями прийнято низку найважливіших документів (Доповідь Міжнародної комісії з освіти для XXI століття «Освіта: невідомий скарб» (1996 р.), Рекомендації Другого Міжнародного Конгресу ЮНЕСКО з технічної і професійної освіти (1999р.), «Технічна і професійна освіта й навчання: Погляд у XXI століття» (у редакції 1999г. і 2001г.), Висновки щодо підготовки кадрів і розвитку людських ресурсів Генеральної конференції Міжнародної організації праці (2000 р.), Меморандум Європейської комісії «Навчання протягом усього життя»), що спрямовують професійно-технічні навчальні заклади на досягнення високих результатів не лише за рахунок оптимального включення в процес підготовки майбутніх кваліфікованих робітників внутрішніх ресурсів, але й переважно на використання потенціалу різних суб'єктів ринку праці, державних і громадських структур, зацікавлених осіб тощо.